

İmam Ebû Mansûr MÂTURİDÎ Nasîhatnâme (Pendnâme)

Nşr. Sıddık Korkmaz-M. Davud Hacızâde, İstanbul: İz Yayıncılık, 2019, 167 sayfa, ISBN: 978-605-326-881-4

■ Zeynep KIZILYAR*

İmam Matûridî, itikatta ehl-i sünnetin imamıdır. Asıl adı İmam Ebû Mansûr Muhammed b. Muhammed'dir ancak doğduğu yere nispet edilerek el-Matûridî olarak meşhur olmuştur. Semerkant'ın bir mahallesi ya da köyü olan Maturid'de doğmuş, 333/944'te de vefat etmiştir. Doğum tarihi tam olarak bilinmemektedir. Mezarı ise Semerkant'ta bulunmaktadır.

Ebû Bekr el-Cüzcânî, Muhammed b. Mukâtil, Nusayr b. Yahyâ gibi hocalardan ders alan Matûridî, Ebu'l-Leys es-Semerkandî, Ebû Muhammed Abdulkerim b. Musa, Ebu'l-Kasım es-Semerkandî gibi isimlere de hocalık yapmıştır. İmam Matûridî'nin Nasîhatnâme (Pendnâme) dışında pek çok eseri bulunmaktadır. Eserlerinden bazıları şunlardır:

1. Te'vilâtu'l-Kur'ân.
2. Kitâbu'l-Makâlât.
3. Kitâbu't-Tevhîd.
4. Kitâbu Reddi Evâilî'l-Edille li'l-Ka'bî.
5. Kitâbu Reddi Tehzîbi'l-Cedel li'l-Cedel li'l-Ka'bî.
6. Kitâbu Beyâni Vehmî'l-Mu'tezile.
7. Reddû Kitâbi'l-Ka'bî fi Vâidi'l-Füssâk.
8. Reddû Usûli'l-Hamse li Ebî Amr el-Bâhilî.
9. Redd Kitâbi'l-İmâmi li Badi'r-Revâfız.

Nasîhatnâme (Pendnâme), Matûridî'nin eserleri hakkında bilgi veren klasik kaynaklarda zikredilmemekte, İmam Matûridî de teliflerinde bu eserine atıfta bulunmamaktadır. Ancak kitabın neşrini gerçekleştiren yazarların ifade ettiğine göre bu eser, Fuad Sezgin'in kayıtları arasında yer almaktadır. Fuad Sezgin, eserin üzerinde yer alan bir nota dayanarak kitabın İmam Maturî-

* Arş. Gör., İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü, İslam Tarihi Anabilim Dalı. E-Posta: zeynep.kizilyar@ikc.edu.tr – ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6149-6615>

dî'ye ait olduğunu düşünmüş ve eseri doğrudan ona nispet etmiştir. Kaldı ki İmam Matûridî'ye nispet edilen veya bu şekilde olduğu düşünülen başka risaleler de bulunmaktadır.

Eser, Prof. Dr. Sıddık Korkmaz ve Muhammed Davud Hacızâde tarafından neşredilmiştir. Eser temelde Giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında eserin tanıtımı, el yazması nüshalarının nerelerde bulunduğu, hangi nüshanın neye göre tercih edildiği ve eserin İmam Maturîdî'ye nispet edilmesinin nedenleri gibi konular üzerinde kısaca durulmuştur. Bu bölümde ayrıca, Pendnâme'nin farklı nüshalarıyla ilgili olarak İrec Afşar'a da kısaca temas edilmiştir. İrec Afşar, Pendnâme'yi ilk tahkik edenler arasındadır.

Eserin ilk bölümü, Pendnâme'nin çevrisine ayrılmıştır. On bâbdan oluşan eserin tercümesi ile birlikte aslı da hemen tercümesinin karşı sayfasında yer almış, bölümlikle okuyucuya kıyas yapabilme imkânı da sağlanmıştır. Öte yandan kitabın sonunda, Pendnâme'nin orijinal nüshası da yer almaktadır.

Pendnâme isminde de anlaşılacağı üzere nasihatlerden ibaret bir eserdir. Ancak söz konusu nasihatler, sadece günlük hayata ilişkin veya kişisel gelişimle ilgili değildir. İlk bâbdan itibaren odaklanılan konular tevhd, itikat, ilim, doğruluk, takvâ, helal, haram gibi dinî unsurları içermektedir. Bununla beraber elbette günlük hayata ya da bireysel gelişime ilişkin unsurlar da bulunmaktadır. Ancak görebildiğimiz kadarıyla eserde bu hususlar da yine dinî unsurlara bağlı bir şekilde işlenmiştir. Örneğin eserin yirmi ikinci sayfasında *mutluluğun ibâdetle aranması gerektiği* tavsiye edilirken, yirmi altıncı sayfasında *Hakk'a ulaşmanın ancak nefisten kaçmakla mümkün olabileceği* vurgulanmıştır. Hâkezâ kırk altıncı sayfada *tedbirini, takdire havale et*, denilerek günlük yaşama ilişkin konular bir şekilde dinî unsurlarla açığa çıkarılmaya çalışılmıştır. Bir başka ifadeyle eserde gerek dünyevî işlerin tanzimindeki hareket noktasına gerekse kişisel gelişim esaslarının temelinde din ve ahlâk konuları yerleştirilmiştir.

Eserin son bölümünde ise Münâcât ile Kaynakça kısmı bulunmaktadır. Her ne kadar klasik anlayışta münâcât, Allah'ın yüceliklerini anlatan, Allah'ı öven ve Allah'a yakarış olarak yazılan, genellikle kaside biçiminde olan şiirler olsa da bu eserdeki münâcât türü bakımından bu tanımdan biraz daha farklı ancak içerik açısından klasik tanıma oldukça uygun özellikler taşımaktadır. Nitekim münâcâtta Allah'ın yücelikleri anlatılırken yakarışta da bulunulmuş ancak bu yakarışlar şiir değil, nesir formunda verilmiştir.

Netice itibariyle Prof. Dr. Sıddık Korkmaz ve Muhammed Davud Hacızâde tarafından neşredilen, Türkçe'ye çevrilen bu eser, İmam Mâturîdî'ye ve onun görüşlerine dikkat çekilebilmesi açısından da önem arz etmektedir. Oldukça sade bir Türkçeyle dilimize kazandırılan, hacim olarak çok da geniş olmayan eserin, ehl-i sünnetin itikattaki imamı İmam Mâturîdî'yi okuyucularına ulaştırabileceği kanaatindeyiz.